

سال دوم

جلسه ۱۰۲

سال تحصیلی ۹۰ - ۹۱

۹۱ / ۲ / ۲۴ یکشنبه

بحث سوم:

اشکال مرحوم روحانی

اشکال اول

لازمه کلام ایشان = محال بودن استعمال اسم اشاره در «معانی کلیه و امور ذهنیه»

علت : اشاره خارجی به معانی کلیه و امور ذهنیه، تعلق نمی گیرد

اشکال : کثراً ما این اسماء در این معانی استعمال می شوند

کثراً ما، اسماء اشاره در معانی خارجی استعمال می شوند

بدون آنکه اشاره خارجی ای در کار باشد

لازمه کلام ایشان = مجازی بودن تمام این استعمال ها

اشکال : بالوجدان ما این استعمالات را مجازی به حساب نمی آوریم

اشکال مرحوم فاضل لنکرانی

اشکال دوم

«هذا» و «ذلک» در کتابت هم به کار برده می شوند:

«ذلک الكتاب لاریب فیه» + «إنّ هذا القرآن یهدی للتی هی أقوم»

در حالیکه آن اشاره خارجی نیست

اشکال مرحوم فاضل لنکرانی

اشکال سوم

لازمه مبنای مرحوم خویی = اشاره لفظیه (هذا) تأکید می شود برای اشاره خارجی

علت: اشارات خارجی به تنهایی برای «تفہیم» کافی هستند

اشکال: در حالیکه بالوجدان چنین نیست

اشاره، مفهومی است «انتزاعی» که از نسبت آلت اشاره با «مشارّ الیه» حاصل می شود.
پس : باید مشارّ الیه، **معین** باشد

نکته : مشارّ الیه باید نزد اشاره کننده معین باشد و نه نزد مخاطب

برای رسیدن به غرض نهایی خود :

گاه از «اشاره خارجی» و گاه از الفاظ دیگری (هذا الكتاب) بهره می گیریم.

مبنای مرحوم روحانی

موضوع له اسماء اشاره = «نفس اشاره ذهنیه» است

مقدمه اول :

مراد از «اشاره ذهنیه» آن است که نفس، متوجه معنای حاضر شود
توجه مذکور به نحوه ای است که از اصل لحاظ و تصور، متفاوت است.

مقدمه دوم :

هم اشاره ذهنیه و هم اشاره خارجی، یک «فعل» است
ولی التفات نفس به اشاره، «آلی» است و به مشارّ الیه «استقلالی» است.

اسم اشاره، وضع شده برای «اشاره ذهنیه»

پس اگر «هذا» را به کار می بریم، معلوم می شود که نفس، اشاره ذهنیه را ایجاد کرده است.

لازمه آن که فهمیدیم نفس، اشاره ذهنیه کرده است، آن است که : متوجه مشارّ الیه می شویم

پس اشاره ذهنیه، از معانی آلی است

و لذا از معانی حرفیه است. چراکه : آنها هم آلی هستند

کلامی صحیح = هر اشاره ای، مخاطب را متوجه مشارّ الیه می کند
و لازمه این توجه، آن است که مشارّ الیه را در ذهن خود تصویر می کند

عدم فرق بین «اشاره ذهنیه» و «لحاظ ذهنی»

لازمه سخن ایشان = «هذا» به معنای «اشاره ذهنیه کردن» (فعل) باشد.
و معنای «هذا زید»، «اشاره ذهنیه کردن زید است» باشد و نه «اشاره ذهنیه کردم به زید»

لازمه دیگر = همیشه مشارّ الیه ذهنی باشد چراکه «هذا» اشاره ذهنیه است

در حالیکه بالوجدان، در این موارد مشارّ الیه خارجی است
اللهم الا ان يقال که مشارّ الیه مفهوم ذهنی است از آن جهت که «آئینه خارج» است